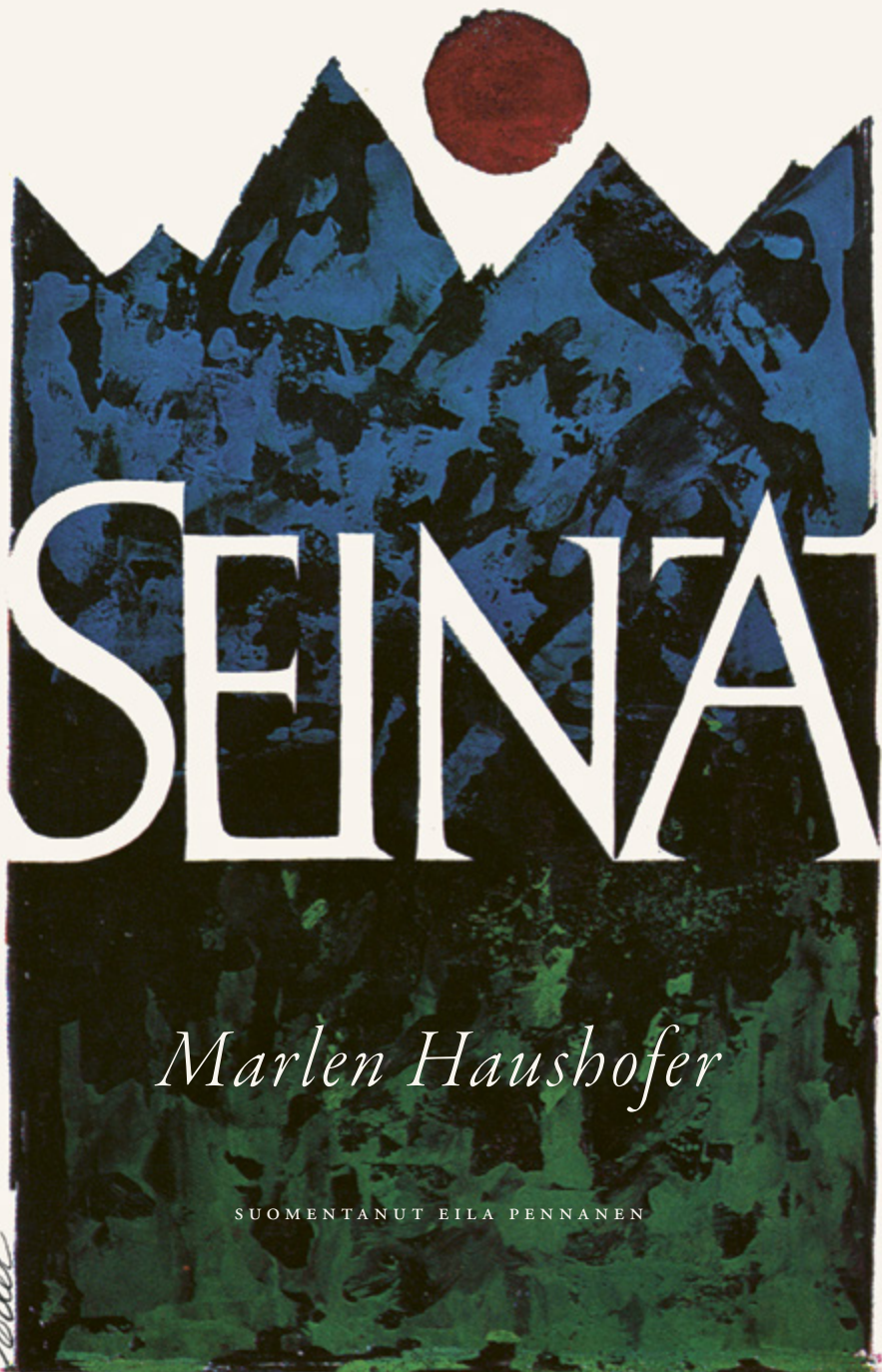

SEINÄ

Marlen Haushofer

SUOMENTANUT EILA PENNANEN

WSOY

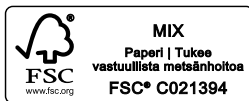
Marlen Haushofer

SEINÄ

SUOMENTANUT EILA PENNANEN

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Ensimmäinen painos

Saksankielinen alkuteos

Die Wand

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.

First published in 1968 by Claassen Verlag

Suomenkielinen laitos © Eila Pennasen oikeudenomistajat ja WSOY 2025

Saksankielinen laitos julkaistiin ensimmäisen kerran vuonna 1963

Ilmestyi Eila Pennasen suomentamana ensimmäisen kerran vuonna 1964, WSOY

ISBN 978-951-0-52549-4

Painettu EU:ssa

Werner Söderström Osakeyhtiö

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:

tuotevastuu@wsoy.fi

Tänään, marraskuun viidentenä, aloitan kertomukseni. Kirjoitan kaiken muistiin niin tarkasti kuin pystyn. En kuitenkaan edes tiedä, onko tänään todella viides marraskuuta. Viime talven aikana minulta joutui hukkaan joitakin päiviä. Viikonpäivää en liioin osaa ilmoittaa. Mutta uskon, että tämä ei ole kovin tärkeätä. Minulla on käytettävissäni niukkoja muistiinpanoja; niukkoja siksi etten koskaan ottanut lukuun tämän kertomuksen kirjoittamista; ja pelkään, että muistissani moni asia näyttää erilaiselta kuin sitä todella kokiessani.

Tämä puutos liittyy tosin kaikkiin kertomuksiin. En kirjoita kirjoittamisen ilosta; minulle on tapahtunut jotakin, jonka takia minun on kirjoitettava, jos en halua menettää järkeäni. Eihän ole ketään, joka voisi ajatella ja surra puolestani. Olen aivan yksin, ja minun on koetettava kestää pitkät pimeät talvikuukaudet. En varaudu siihen, että nämä muistiinpanot koskaan löydetään. Tällä hetkellä en edes tiedä, toivonko sitä. Ehkä tiedän sen, kun olen kirjoittanut kertomuksen loppuun.

Olen ottanut tämän tehtävän suorittaakseni, koska se estää minua tuijottamasta pimeään ja pelkäämästä. Sillä minä pelkään. Joka puolelta hiipii ahdistus minua kohti, enkä minä aio odottaa, kunnes se saavuttaa ja voittaa minut. Minä kirjoitan kunnes tulee pimeä ja tämä uusi työ johon en ole tottunut väsyttää aivoni, tekee ne tyhjiksi ja uneliaiksi. Aamulla en pelkää, vain pitkinä, hämärinä iltapäivinä.

En tiedä tarkasti, kuinka myöhäistä on. Todennäköisesti noin kello kolme iltapäivällä. Kelloni on hukkunut, mutta ei siitä ollutkaan minulle enää paljon apua. Pieni kultainen rannekello, oikeastaan vain kallis leikkikalu, joka ei koskaan tahtonut osoittaa oikeata aikaa. Omistan yhden kuulakärkikynän ja kolme lyijykynää. Kuulakärkikynä on miltei kuivunut, ja lyijykynällä en mielelläni kirjoita. Kirjoitus ei erotu selvästi paperista. Hienot harmaat viivat katoavat kellertävällä pohjalla. Mutta minulla ei ole muuta neuvoa. Kirjoitan vanhojen kalenterien takapuolelle ja kellertävälle liikekirjepaperille. Kirjepaperi on peräisin Hugo Rüttlingeriltä, suurelta keräilijältä ja luulotautiselta.

Hugosta pitäisi oikeastaan tämän kertomuksen alkaa, sillä jos ei hänen keräämiskiihkoaan ja luulotautiaan olisi ollut, en tänä päivänä istuisi tässä; todennäköisesti en olisi enää hengissäkään. Hugo oli serkkuni Luisen mies ja suhteellisen varakas ihminen. Hänen rikkautensa oli peräisin kattilatehtaasta. Kattilat olivat aivan erityisiä kattiloita ja vain Hugo tuotti niitä. Valitettavasti olen unohtanut, vaikka varmaan asia selitettiin minulle useita kertoja, mihin näiden kattiloiden ainutlaatuisuus perustui. Ei se liioin kuulu ollenkaan asiaan. Joka tapauksessa Hugo oli niin varakas, että hänen täytyi tehdä jotakin erityistä. Hän hankki siis metsästysalueen. Yhtä hyvin hän olisi voinut pitää ratsuhevosia tai ostaa huvipurren. Mutta Hugo pelkäsi hevosia, ja hänen tuli paha olla heti kun hän nousi laivaan.

Myös metsästysaluetta hän piti vain näön vuoksi. Hän oli huono ampuja, ja viattomien metsäkauriiden ampuminen tuntui hänestä vastenmieliseltä. Hän kutsui liikekumppaneitaan metsästäämään ja he suorittivat yhdessä Luisen ja metsästäjän kanssa suunnitellun kaadon, sillä välin kun Hugo kädet ristissä vatsan päällä istui nojatuolissa metsästysmajan edessä ja uinaili auringossa. Hän oli niin rasitettu ja lopen väsynyt että nukahti heti kun asettui istumaan – jättiläiskokoinen, paksu mies, jota pimeät pelot kiusasivat ja jolta kaikki vaativat liikaa.

Pidin hänestä paljon ja rakastin hänen tavallaan metsää ja paria rauhallista metsästysmajassa vietettyä päivää. Hän ei häiriytynyt, jos minä oleskelin jossakin lähistöllä hänen nukkuessaan nojatuolissa. Tein pieniä kävelyretkiä ja iloitsin hiljaisuudesta kaupungin hyörinän jälkeen.

Luise oli intohimoinen metsästäjä, terve, punatukkainen olento ja antautui suhteisiin jokaisen miehen kanssa, joka hänen tielleen osui. Koska hän inhosi taloudenpitoa, hänestä oli hyvin mieluisaa, että minä ohimennen huolehdin vähän Hugosta, keitin kaakaota ja sekoittelin hänen lukemattomia lääkejuomiaan. Hän oli nimittäin sairaalloisen huolissaan terveydestään, mitä en siihen aikaan osannut oikein ymmärtää, kun hänen elämänsä kuitenkin oli alituista rientoa ja hänen ainoa nautintonsa uinahdus auringossa. Hän ruikutti alituisesti ja lukuunottamatta liikemiehen taitoaan (jota minun täytyi edellyttää), hän oli arka kuin pieni lapsi. Hän rakasti suuresti täydellisyyttä ja järjestystä ja hänellä oli aina matkoilla kaksi hammasharjaa. Jokaista käyttöesineitä hänellä oli useampia kappaleita; tästä hän näytti saavan varmuutta. Muuten hän oli oikein sivistynyt ja tahdikas ja pelasi huonosti korttia.

En muista, että meillä olisi ollut koskaan mitään merkityksellistä keskustelua. Monta kertaa hän teki pieniä tunnusteluja tähän suuntaan, mutta luopui joka kerta ennenaikaisesti yrityksestään, ehkä arkuudesta tai yksinkertaisesti siksi että se oli hänelle liian vaivalloinen. Minä olin siitä joka tapauksessa hyvilläni, sillä keskustelu olisi kuitenkin vain noloistuttanut meitä kumpaakin.

Siihen aikaan oli alinomaa puhe atomisodista ja niiden seurauksista, ja se sai Hugon varastoimaan metsästysmajaansa pienen erän elintarpeita ja muita tärkeitä tavaroita. Luise, josta koko hanke oli mieletön, ärtyili siitä ja pelkäsi, että asia tulisi tunnetuksi ja houkuttelisi paikalle murtovarkaita. Hän oli siinä todennäköisesti oikeassa, mutta näissä asioissa saattoi Hugo tulla niin itsepäiseksi, ettei hänen mieltään voinut muuttaa. Hän sai

sydänkipuja ja mahakouristuksia, kunnes Luise antoi myöten. Pohjaltaan Luise ei liioin välittänyt koko asiasta.

Huhtikuun kolmantenäkymmenentenä Rüttlingerit kutsuivat minua kanssaan metsästysmajalle. Olin siihen aikaan ollut leskenä kaksi vuotta, molemmat tyttäreni olivat miltei täysikasvuisia, ja saatoin omistaa aikani mihin halusin. Tosin käytin vapauttani hyvin vähän. Olin aina ollut taipuvainen pysymään paikallani ja viihdyin parhaiten kotona. Luisen kutsun torjuin kuitenkin harvoin. Pidin metsästysmajasta ja metsästä ja otin mielelläni kestääkseen kolmituntisen automatkan. Myös tuona huhtikuun kolmantenäkymmenentenä otin kutsun vastaan. Aioimme viipyä kolme päivää, eikä ketään muuta vierasta ollut kutsuttu.

Metsästysmaja on oikeastaan kaksikerroksinen puuhuvila, rakennettu valtavista hirsistä ja nykyäänkin vielä hyvässä kunnossa. Pohjakerroksessa on iso talonpoikaistyylinen tupakeittiö, sen vieressä makuusuoja ja pieni huone. Toisessa kerroksessa, jota ympäröi puuparveke, on kolme pientä vierashuonetta. Yhdessä näistä huoneista, pienimmässä, minä siihen aikaan asuin. Noin viidenkymmenen askelen päässä, purolle viettävässä rinteessä on metsästäjän pieni hirsimökki, oikeastaan vain yksi-huoneinen maja, ja sen vieressä, aivan tien reunassa on lautavaja, jonka Hugo rakennutti.

Ajoimme siis kolme tuntia autolla ja pysähdyimme kylässä noutaaksemme Hugon koiran metsästäjän luota. Koira oli baijerinvainukoira, nimeltään Luchs, ja tosin Hugon omaisuutta, mutta metsästäjän luona kasvanut ja hänen opettamansa. Omituista kyllä metsästäjän oli onnistunut saada koira tunnustamaan Hugo isännäkseen. Luisesta se ei tosin välittänyt, ei totellutkaan häntä ja väistyi hänen tieltään. Minua se kohteli ystävällisen puolueettomasti, mutta oleskeli mielellään lähelläni. Se oli kaunis eläin, sen karva oli tumman punaruskea ja se oli mainio metsästyskoira. Seurustelimme hetken metsästäjän kanssa ja sovittiin, että hän lähtisi seuraavana iltana Luisen kanssa metsästämään.

Luise halusi ampua kauriin; rauhoitusaika loppui juuri ensimmäisenä toukokuuta. Tämä keskustelu eteni verkkiaan, niin kuin maalla on tapana, ja Luisekin, joka ei ikinä voinut käsittää sitä, hillitsi kärsimättömyyttään, ettei olisi loukannut välttämättä tarvitsemaansa metsästäjää.

Vasta kolmen aikaan tulimme metsästysmajalle. Hugo ryhtyi heti siirtämään autonsa tavarasäilöstä uusia varastoja keittiönviereiseen huoneeseen. Minä keitin kahvia spriikeittimellä, ja juuri kun Hugo alkoi välipalan jälkeen torkahdella, Luise ehdotti, että Hugo lähtisi hänen kanssaan vielä kerran kylään jalan. Se oli tietenkin puhdasta ilkeyttä. Joka tapauksessa Luise oli niin taitava, että hän väitti liikunnan olevan välttämätöntä Hugon terveydelle. Puoli viiden aikaan hän oli viimeinkin saanut Hugon suostumaan ja lähti voitonriemuisena Hugo mukanaan. Tiesin, että he päätyisivät kylän majataloon. Luise nautti seurustelusta puunhakkaajien ja talonpoikaisnuorukaisten kanssa, eikä hänelle tullut koskaan mieleen, että ilkkuriset pojat saattoivat selän takana naureskella hänelle.

Raivasin astiat pöydältä ja ripustin vaatteet kaappiin; kun sen olin tehnyt, asetuin talon seinämällä olevalle penkille aurinkoon. Oli kaunis lämmin päivä, ja säätiedotuksen mukaan poutaa oli tiedossa edelleenkin. Aurinko paistoi vinosti kuusien ylitse ja laskisi varmaan pian. Metsästysmaja on pienessä kattilalaaksossa, rotkon päässä, äkkijyrkkinä kohoavien vuorien juurella.

Istuessani siinä ja viimeisen lämmön koskettaessa kasvojeni näin Luchsin tulevan takaisin. Todennäköisesti se ei ollut totellut Luisea, ja tämä oli kommentanut koiran rangaistukseksi takaisin. Näin, että Luise oli torunut Luchsia. Se tuli minun luokseni, katsoi minua huolissaan ja pani päänsä polvelleni. Niin me istuimme hetken. Silitin Luchsia ja puhelin sille lohduttavasti, sillä minähän tiesin, että Luise käsitteli koiraa aivan väärin.

Kun aurinko vaipui kuusien taakse, tuli kylmä ja siniset varjot heittyivät aukealle. Menin Luchsin kanssa sisään, lämmitin suuren uunin ja aloin valmistaa jonkinlaista risottoa. Minun ei

tietenkään olisi tarvinnut tehdä sitä, mutta olin itse nälkäinen ja tiesin, että Hugo söi mielellään kunnollisen lämpimän iltaterian.

Kello seitsemältä ei isäntäväkeni ollut vielä palannut. Se ei ollut liioin mahdollistakaan, laskin, että he eivät tulisi ennen puolta yhdeksää. Ruokin siis koiran, söin osuuteni risotosta ja luin viimein öljylampun valossa lehtiä, joita Hugo oli tuonut mukanaan. Lämpimässä hiljaisuudessa tulin uneliaaksi. Luchs oli vetäytynyt uuninloukkoon ja kuorsasi hiljaa ja tyytyväisenä itsekseen. Kello yhdeksältä päätin mennä nukkumaan. Telkesin oven ja otin avaimen mukaan huoneeseeni. Olin niin väsynyt, että nukahdin heti, vaikka vanupeite oli kostea ja kylmä.

Heräsin siihen, että aurinko paistoi kasvoihini, ja muistin heti edellisen illan. Koska meillä oli mukanamme vain yksi ulko-oven avain, toinen oli metsästäjällä, olisi Luisen ja Hugon pitänyt herättää minut palatessaan. Aamutakki yllä juoksin portaat alas ja aukaisin ulko-oven. Luchs otti minut vastaan kärsimättömästi vikisten ja syöksyi ohitseni ulos. Menin makuuhuoneeseen, vaikka olin varma, etten löytäisi sieltä ketään, olihan ikkunassa rautaristikko, eikä Hugo olisi mahtunut sisään ristikottomastakaan ikkunasta. Vuoteet olivat tietenkin koskemattomat.

Kello oli kahdeksan; heidän oli täytynyt jäädä yöksi kylään. Ihmettelin sitä suuresti. Hugo inhosi lyhyitä majatalovuoteita, eikä hän olisi koskaan ollut niin huomaamaton, että olisi jättänyt minua yksin yöksi metsästysmajaan. En voinut tajuta, mitä oli tapahtunut. Menin takaisin makuuhuoneeseeni ja pukeuduin. Oli vielä hyvin kylmä, ja kaste kimalteli Hugon mustalla Mercedeksellä. Keitin teetä ja lämmittelin hiukan ja sitten lähdin Luchsien kanssa kävelemään kylään.

Tuskin huomasinkaan, kuinka kylmää ja kosteaa rotkossa oli, kun pohdiskelin mielessäni, mitä Rüttlingereille oikein oli tapahtunut. Ehkä Hugo oli saanut sydänkohtauksen. Kuten luulotautisten lähimmäisille käy, me emme olleet enää suhtautuneet vakavasti hänen tiloihinsa. Joudutin askeliani ja lähetin Luchsien

edeltä. Iloisesti haukkuen se lähti liikkeelle. En ollut huomannut pukea jalkaani vuoristokenkiäni ja kävelin kömpelösti koiran jäljessä teräviin kiviin kompastellen.

Kun viimein tulin rotkon päähän, kuulin Luchsin ulvahtavan tuskallisesti ja pelokkaasti. Kiersin halkopinon, joka oli peittänyt näköalan, ja siinä istui Luchs ja ulvoi. Sen suusta pisaroi punaista sylkeä. Kumarruin sen puoleen ja silitin sitä. Väristen ja vikisten se painautui minua vasten. Sen oli täytynyt purra kieleensä tai satuttaa jotakin hammastaan. Kun rohkaisin sitä lähtemään kanssani eteenpäin, se painoi häntänsä koipien väliin, asettui tielleni ja painoi minua ruumiillaan takaisin.

En nähnyt, mikä sitä pelotti. Tie tuli tässä kohdassa ulos rotokosta, ja niin kauas kuin näin se eteni tyhjänä ja rauhallisena aamuauringossa. Haluttomasti työnsin koiran syrjään ja kävelin yksin eteenpäin. Onneksi olin alkanut kävellä hitaammin koiran esteltyä minua, sillä parin askelen päässä kolautin kovasti otsani ja horjahdin taaksepäin.

Luchs alkoi heti taas vikistä ja painautui jalkoihini. Hämmästyneenä ojensin käteni ja kosketin jotakin sileätä ja kylmää: sileä, kylmä vastustus paikassa, jossa ei kuitenkaan voinut olla muuta kuin ilmaa. Epäröiden koettelin sitä vielä kerran, ja taas kosketi käteni kuin ikkunaruuhtua. Sitten kuulin äänestä jyskytystä ja katsoin ympärilleni, ennen kuin käsitin, että se oli oma sydämeni, jonka lyönnit kumisivat korvissani. Sydämeni oli jo pelästynyt, ennen kuin minä.

Istuuduin puunrungolle tienviereen ja koetin miettiä. Se ei onnistunut. Oli kuin kaikki ajatukset olisivat yhtäkkiä jättäneet minut. Luchs ryömi lähemmäksi ja sen verinen sylki tippui takileni. Silitin sitä, kunnes se rauhoittui. Ja sitten me katselimme yhdessä tielle, joka oli niin hiljainen ja kiilsi aamuvalossa.

Nousin vielä kolme kertaa ja varmistuin siitä, että tässä, kolmen metrin päässä minusta oli tosiaan jotakin näkymätöntä, sileätä, kylmää, joka esti minua menemästä eteenpäin. Ajattelin aistiharhaa, mutta tiesin kyllä, ettei se ollut mitään sentapaista.

Olisin mieluummin alistunut pieneen mielenhäiriöön kuin kauheaan näkymättömään esineeseen. Mutta siinä oli Luchs verisine kuonoineen ja siinä oli otsaani kohonnut kuhmu, jota alkoi särkeä.

En tiedä, kuinka kauan istuin puunrungolla, mutta muistan, että ajatukseni kieppuivat koko ajan aivan vähäpätöisissä asioissa, ikään kuin ne eivät mistään hinnasta olisi tahtoneet käydä kiinni käsittämättömään kokemukseen.

Aurinko nousi korkeammalle ja lämmitti selkääni. Luchs nuoli ja nuoli ja lakkasi lopulta vuotamasta verta. Se ei ollut voinut satuttaa itseään pahasti.

Käsitin, että minun täytyi ryhtyä johonkin, ja käskin Luchsin pysyä paikallaan. Sitten lähestyin varovasti ojennetuin käsin näkymätöntä estettä ja etenin sitä pitkin tunnustellen sitä sormilani, kunnes olin rotkon viimeisten kallioiden vieressä. Tästä en päässyt eteenpäin. Tien toisella puolella tulin purolle asti, ja nyt vasta huomasin, että puro oli hiukan noussut ja tulvi rannoille. Siinä oli kuitenkin vain vähän vettä. Koko huhtikuu oli ollut kuiva ja lumen sulamisaika oli jo loppunut. Seinän toisella puolella, olen tottunut nimittämään esinettä seinäksi, sillä jokin nimi minun täytyi sille antaa, koska se kerran oli olemassa – toisella puolella oli siis puron uoma miltei kuivunut pieneltä matkalta, ja sitten vesi virtasi yhdessä uurteessa edelleen. Ilmeisesti se oli jo kaivautunut huokoisen kalkkikiven läpi. Seinä ei voinut siis ulottua syvälle maan sisään. Hetkellinen helpotuksentunne värähdytti minua. En viitsinyt mennä tulvivan puron yli. Ei ollut oletettavissa, että seinä loppuisi yhtäkkiä, sillä silloin olisi Hugon ja Luisen ollut helppo palata takaisin.

Äkkiä minulle tuli mieleen asia, joka kenties koko ajan oli alitajuisesti vaivannut minua: että tie oli aivan tyhjä. Jonkunhan oli jo kauan sitten täytynyt huomata tapahtuma. Olisi ollut luonnollista, jos kylänväki olisi kokoontunut uteliaana seinän viereen. Vaikka kukaan heistä ei olisikaan keksinyt seinää, oli Hugon ja Luisen täytynyt törmätä siihen. Minusta tuntui

seinääkin arvoituksellisemmalta se, että yhtäkään ihmistä ei ollut näkyvissä.

Aloin väristä kirkkaassa auringonpaisteessa. Ensimmäinen pieni maalaistalo, oikeastaan vain alppimaja, oli heti seuraavan mutkan takana. Jos menisin puron yli ja nousisin vähän matkaa rinneniittyä ylös, voisin varmasti nähdä sen.

Menin takaisin Luchsin luo ja puhuttelin sitä rauhoittavasti. Se olikin aivan järkevä, minun olisi pitänyt aikaisemmin puhutella sitä. Minusta tuntui äkkiä hyvin lohdulliselta, että Luchs oli luonani. Vedin kengät ja sukat jalastani ja kahlasin puroon. Toisella puolella seinä jatkui rinneniityn alapään poikki. Lopulta näin alppimökin. Se lepäsi aivan hiljaa auringonpaisteessa; rauhallinen, tuttu kuva. Mies seisoi kaivolla ja hänen oikea kätensä oli koukistunut puolitiehen vesisuihkun ja kasvojen väliin. Siisti vanha mies. Hänen housunkannattimensa riippuivat kuin käärmeet hänen kupeillaan, ja paidan hihat hän oli kiertänyt ylös. Mutta hänen kätensä ei tavoittanut kasvoja. Hän ei liikkunut ollenkaan.

Suljin silmäni ja odotin, sitten katsoin taas. Siisti vanha mies seiso i edelleen liikkumatta. Nyt näin myös, että hän nojasi polvilleen ja vasemmalla kädellään kivikaukalon reunaan, ehkä hän sen vuoksi ei voinut kaatua. Talon vieressä oli pieni puutarha, jossa kasvoi keittiökasveja pionien ja särkyneiden sydämien rinnalla. Siellä oli myös laiha, taiteltu sireenipensas, jonka kukinta oli jo päättynyt. Huhtikuu oli ollut miltei kesäisen kuuma, täällä vuoristossakin. Kaupungissa olivat myös pionit jo lopettaneet kukintansa. Uunista ei noussut savua.

Löin nyrkilläni seinää. Se teki hiukan kipeää, mutta mitään ei tapahtunut. Ja yhtäkkiä loppui haluni rikkoa seinä, joka erotti minut siitä käsittämättömästä, joka oli tapahtunut kaivolla seisovalle vanhalle miehelle. Menin hyvin varovasti takaisin puron yli Luchsin luo, joka nuuski jotakin ja näytti unohtaneen pelkonsa. Se oli kuollut pähkinänakkeli. Sen pikku pää oli murskaantunut ja sen rinnassa oli verta. Tuo pähkinänakkeli oli ensimmäinen

niistä monista pikkulinnuista, jotka näin surullisella tavalla olivat saaneet loppunsa säteilevänä toukokuun aamuna. Kun katselin sitä, huomasin viimeinkin lintujen valittavat huudot. Olin varmasti huomannut ne jo kauan ennen kuin ne olivat tunkeutuneet tajuntaani.

Äkkiä halusin vain lähteä pois tältä paikalta, takaisin metsästysmajaan, pois valittavien huutojen ja pienten veren tahraamien ruumiiden läheisyydestä. Myös Luchs oli taas tullut rauhatto-maksi ja painautui vikisten minua vasten. Kotimatalla rotkossa se pysytteli aivan vieressäni ja minä puhuttelin sitä rauhoittavasti. En tiedä enää, mitä sille sanoin, minusta tuntui vain tärkeältä rikkoa hiljaisuus joka vallitsi synkässä kosteassa rotkossa, minne valo tihkui vihertävänä pyökinlehtien läpi ja pienet purot lirsivät alas vasemmalla puolellani olevilta alastomilta kallioilta.

Olimme joutuneet vaikeaan tilanteeseen, Luchs ja minä, emmekä me silloin vielä tietäneet, kuinka vaikea se oli. Mutta me emme olleet aivan hukassa, koska meitä oli kaksi.

Metsästysmaja oli nyt kirkkaassa auringonpaisteessa. Kaste oli kuivunut Mercedeksen pinnalta, ja katto kiilsi miltei punertavan mustana; pari perhosta liihotteli aukealla, ja ilmassa alkoi tuntua makea lämpimien kuusenlehtien tuoksu. Asetuin seinänvieruspenkille, ja heti minusta tuntui kaikki mitä olin nähnyt rotkossa aivan epätodelliselta. Se ei yksinkertaisesti voinut olla totta, sellaisia asioita ei kerta kaikkiaan tapahtunut, ja jos sellaista tapahtui, ei pienessä vuoristokylässä, ei Itävallassa eikä Euroopassa. Tiedän, kuinka naurettava tämä ajatus oli, mutta kun ajattelin juuri niin, en jätä sitä kertomatta. Istuin aivan hiljaa auringossa ja katselin perhosia, ja luullakseni en vähään aikaan ajatellut yhtään mitään. Luchs, joka oli juonut kaivolla, hyppäsi viereeni penkille ja pani päänsä polvelleni. Iloitsin tästä suosionosoituksesta, kunnes mieleeni tuli, ettei koiraparalla ollutkaan valinnan varaa.

Hetken kuluttua menin sisään ja lämmitin risoton jäännökset Luchsille ja itselleni, sitten keitin kahvia selvittääkseni päätäni ja

poltin kolme savuketta. Ne olivat viimeiset savukkeeni. Hugo, joka oli suurpolttaja, oli vahingossa vienyt takkinsa taskussa neljä pakkausta mukanaan kylään, eikä hän ollut vielä tullut varastoineeksi savukkeita metsästysmajaan seuraavaa sodanjälkeistä aikaa varten. Poltettuani ne kolme savuketta en jaksanut enää olla tuvassa ja menin taas Luchsin kanssa rotkoon. Koira seurasi minua innottomasti ja pysytteli aivan kannoillani. Koko matkan minä melkein juoksin ja pidätin hengästyneenä vauhtiani, kun halkopino tuli näkyviin. Sitten menin hitaasti ojennetuin käsin eteenpäin, kunnes kosketin viileätä seinää. Vaikka en ollut voinut muutakaan odottaa, oli järkytys tällä kertaa paljon voimakkaampi kuin ensi kerralla.

Puro oli vielä tulvillaan, mutta toisella puolella näkyvä uoma oli tullut vähän leveämmäksi. Riisuin kenkäni ja varustauduin kahlaamaan veteen. Tällä kertaa Luchs seurasi minua epäröiden ja vastahakoisesti. Se ei pelännyt vettä, mutta puro oli jääkylmä ja vesi ulottui koiraa vatsaan asti. Minua vaivasi, etten voinut nähdä seinää, ja siksi tahtelin sylillisen pähkinäpensaanksia ja aloin pistellä niitä maahan seinän viereen. Tämä puuha näytti minusta olevan tärkein, ja ennen kaikkea se antoi minulle niin paljon askaretta, ettei minun täytynyt ajatella. Pistelin siis oksiani huolellisesti. Tieni kohosi nyt hiukan, ja tulin taas paikalle, josta saatoin nähdä pienen tilan.

Vanha mies seisoi yhä edelleen kaivolla, käsi menossa kouruna kasvoja kohti. Pieni laakson osa, jonne näin täältä, oli kirkkaassa auringossa ja ilma väreili kultaisenvihreänä ja kuultavana metsänreunoissa. Myös Luchs näki nyt miehen. Se istuutui, kurotti kaulansa pystyyn, ja siltä pääsi venytetty kauhea ulvonta. Se oli käsittänyt, että kaivolla oleva esine ei ollut elävä ihminen.

Sen ulvonta ahdisti minua, ja jokin tahtoi pakottaa minua ulvomaan sen kanssa. Se ahdisti minua kuin olisin ollut repeytymässä kappaleiksi. Tartuin Luchsia kaulahihnaan ja kiskoin sen mukaani. Se vaikenä ja seurasi minua vapisten. Hitaasti kuljin pitkin seinää tietäni tunnustellen ja pistin varvun toisensa jälkeen maahan.

Kun katsoin taakseni, saatoin seurata uutta rajaa purolle asti. Näytti siltä kuin lapset olisivat leikkineet iloista viatonta kevätleikkiä. Seinän toisella puolella näkyvät hedelmäpuut olivat jo kukkineet loppuun ja niissä oli kiiltävät heleänvihreät lehdet. Seinä nousi nyt vähitellen rinnettä ylös keskellä vuoriniittyä kasvavaa lehtikuusiryhmää kohti. Täältä näin kaksi muuta pientä taloa ja osan laaksoa. Minua harmitti, että olin unohtanut Hugon kaukoputken. Missään tapauksessa en nähnyt yhtään ihmistä, en yleensä mitään elävää olentoa. Taloista ei noussut sauhua. Onnettomuuden oli käsitykseni mukaan täytynyt tapahtua illalla ja yllättää Rüttlingerit heidän vielä ollessaan kylässä tai kotimatalla.

Jos kaivolla seisova mies oli kuollut, enkä minä enää voinut epäillä sitä, täytyi kaikkien laaksossa olevien ihmisten olla kuolleita, eikä vain ihmisten vaan kaiken mikä oli ollut elävää. Vain niittyjen ruoho eli, ruoho ja puut, nuoret lehdet harittivat välkkyen valossa.

Seisoin puristaen kumpaakin kämmentäni viileään seinään ja tuijotin sen toiselle puolelle. Ja äkkiä en tahtonut enää nähdä yhtään mitään. Kutsuin Luchsia, joka oli alkanut kaivella lehtikuusien juurella, ja lähdin takaisin kulkien pitkin pientä leikkirajaa. Kun olimme menneet puron yli, merkitsin rajan tien poikki aina kallioihin asti ja palasin sitten hitaasti metsästysmajaan. Rotkon vihreän, viileän hämärän jälkeen aurinko yllätti meidät rajusti, kun tulimme aukealle. Luchs näytti saaneen yrityksestä tarpeekseen, juoksi sisälle ja kömpi uuninloukkoon. Niin kuin aina ollessaan neuvoton se nukahti hiukan ähkyttyään ja vikistyään heti. Kadehdin siltä tätä kykyä. Nyt kun se nukkui, kaipaasin pientä levottomuutta, jota se alituisesti levitti ympärilleen. Mutta oli sittenkin parempi, kun talossa oli edes nukkuva koira kuin jos olisin ollut aivan yksin.

Hugo, joka ei itse juonut, oli varastoinut pienen erän konjakkia, giniä ja viskiä metsästysvieraitaan varten. Kaadoin itselleni lasin viskiä ja asetuin suuren tammipöydän ääreen istumaan.

Minun tarkoitukseni ei ollut juoda itseäni humalaan, etsin vain epätoivoisesti lääkettä, joka olisi karkottanut tympeän masennuksen päästäni. Minulle tuli mieleen, että pidin viskiä omana viskinäni, en siis enää uskonut oikeiden omistajien paluuseen. Tämä tuotti minulle pienen järkytyksen. Kolmannen kulauksen jälkeen työnsin lasin inhoten luotani. Juoma maistui lysoolissa liotetuilta oljilta. Eihän päässäni ollut mitään selvittämistä. Olin varmistautunut siitä, että yön aikana oli laskeutunut tai kasvanut näkymätön seinä, ja minun tilanteessani oli aivan mahdotonta keksiä siihen selitystä. En tuntenut murhetta enkä epätoivoa ja olisi ollut mieletöntä ruveta keinotekoisesti tavoittelemaan sellaista tilaa. Olin kyllin vanha tietääkseni, etten jäisi sitä vaille. Tärkeimmältä kysymykseltä minusta tuntui, oliko onnettomuus kohdannut vain laaksoa vai koko maata. Päätin olettaa ensiksimainittua vaihtoehtoa, sillä silloin minulle jäi toivo, että minut pelastettaisiin muutaman päivän kuluttua metsävankeilastani. Nykyisin minusta tuntuu, että kaikessa salaisuudessa en silloinkaan uskonut tähän mahdollisuuteen. Mutta varma en ole. Joka tapauksessa olin niin järkevä, etten heti luopunut toivosta. Hetken kuluttua huomasin, että jalkoihini koski. Riisuin kengät ja sukat ja näin, että olin saanut kantapäihini rakot. Kipu tuli aivan sopivasti, sillä se johdatti minut pois hedelmättömistä ajatuksista. Kun olin pessyt jalkani ja sivellyt rakkoihin voidetta ja peittänyt ne laastarilla, päätin järjestää oloni metsästysmajassa mahdollisimman siedettäväksi. Ensin työnsin Luisen vuoteen makuuhuoneesta keittiöön ja asetin sen seinää vasten siten, että näin koko huoneen ja oven ja ikkunan vuoteesta. Luisen lampaannahan levitin vuoteen viereen siinä salaisessa toivossa, että Luchs valitsisi sen makuusijakseen. Se ei sitä tosin tehnyt vaan nukkui edelleenkin uuninloukossa. Myös yöpöydän toin pois makuuhuoneesta. Vaatekaapin työnsin vasta vähän myöhemmin keittiöön. Makuuhuoneen ikkunaluukut suljin ja sitten telkesin sinne keittiöstä vievän oven. Myös yläkerran huoneet telkesin ja ripustin avaimet naulaan lieden viereen. En tiedä,

miksi tein tämän kaiken, se oli varmaan vaistonvaraista toimintaa. Halusin, että voisin nähdä kaikkialle ja suojautua yllätyksiä vastaan. Hugon ladatun pyssyn ripustin seinälle vuoteen viereen ja varrellisen lampun panin yöpöydälle. Tiesin, että kaikki toimenpiteeni oli suunnattu ihmisiä vastaan, ja ne vaikuttivat minusta naurettavilta. Mutta koska tähän asti jokainen vaara oli uhannut ihmisten taholta, en voinut niin helposti mukautua uusiin olosuhteisiin. Ainoa vihollinen, jonka tähänastisessa elämässäni olin tuntenut, oli ollut ihminen. Vedin matkaherätyskelloni ja rannekelloni, ja sitten noudin puita, joita oli sahattuina ja pilkottuina kasassa kuistin alla, ja pinosin ne keittiöön liedon viereen.

Sillä välin oli tullut ilta, ja viileä ilma virtasi vuorelta alas taloon. Aukeaa valaisi vielä aurinko, mutta kaikki värit tulivat vähitellen kylmemmiksi ja kovemmiksi. Tikka hakkasi metsässä. Olin iloinen kuullessani sen äänen, sen ja kaivoveden solinan, kun se virtasi käsivarren paksuisena suihkuna puualtaaseen. Heitin takin hartioilleni ja asetuin istumaan seinänvieripenkille. Siitä näin tien rotkolle asti, metsästäjän mökin, vajan ja sen takana tummat kuuset. Monta kertaa kuvittelin kuulevani askelia rotokosta, mutta se oli tietenkin aina harhaa. Jonkin aikaa katselin aivan ajatuksettomasti valtavia metsämuurahaisia, jotka pienenä kiireisenä kulkueena riensivät ohitseni.

Tikka lopetti takomisensa; ilma tuli yhä kylmemmäksi ja valo sinertäväksi ja viileäksi. Yläpuolellani näkyvä kappale tavasta muuttui vaalean ruusunpunaiseksi. Aurinko oli kadonnut kuusien taakse. Sääennustus oli ollut oikeassa. Näitä ajatellessani tuli mieleeni auton radio. Ikkuna oli laskettu puoleksi alas, ja minä painoin pientä mustaa nuppia. Hetken kuluttua erotin hentoa, tyhjää surinaa. Edellisenä päivänä oli Luise minun harmonikseni kuunnellut matkan aikana tanssimusiikkia. Nyt olisin kaatunut ilosta, jos olisin kuullut hivenen musiikkia. Kääntelin ja kääntelin nuppeja; siihen se jäi, etäistä hentoa surinaa, joka ehkä johtui vain pienen laatikon mekanismista. Jo silloin minun olisi

pitänyt käsittää. Mutta minä en tahtonut. Mieluummin uskotelin itselleni, että kapine oli mennyt jollakin tavoin rikki yön aikana. Yhä uudestaan kokeilin sitä, eikä kertaakaan laatikosta kuulunut mitään muuta kuin tuota surinaa.

Lopulta luovuin siitä ja asetuin taas istumaan penkille. Luchs tuli ulos talosta ja laski päänsä polvelleni. Se tarvitsi lohduttelua. Juttelin sille ja se kuunteli tarkasti ja painautui vikisten minua vasten. Lopulta se nuolaisi kättäni ja koputti epäröiden hännällään maahan. Meitä ahdisti kumpaakin, ja me koetimme rohkaista toisiamme. Ääneni kuulosti vieraalta ja epätodelliselta, ja hiljensin sitä yhä lähemmäs kuiskausta, kunnes en enää erottanut sitä kaivon solinalta. Kaivo sai minut vielä usein säikähtymään. Tietystä etäisyydestä sen solina kuulostaa kahden uneliaan ihmisäänen keskustelulta. Mutta silloin en vielä tiennyt sitä. Lakkasin kuiskaa-
masta enkä huomannut sitä ollenkaan. Takistani huolimatta minua puistatti, minä katselin kuinka taivas kalpeni harmaaksi.

Lopulta menin takaisin majaan ja lämmitin sen. Myöhemmin näin, että Luchs meni rotkolle asti ja jäi sinne liikkumatta seiso-
maan ja odottamaan. Hetken kuluttua se kääntyi ja ravasi pää painuksissa takaisin talolle. Seuraavina kolmena tai neljänä iltana se teki samoin. Sitten se näytti lopulta luopuvan; ainakaan se ei enää koskaan tehnyt niin. En tiedä, unohtiko se vain vai käsittikö se koiran tapaan pikemmin totuuden kuin minä.

Ruokin sitä risotolla ja koirankekseillä ja täytin sen kupin vedellä. Tiesin, että sitä ruokittiin yleensä vain aamulla, mutta en halunnut syödä yksin. Sitten keitin teetä itselleni ja istuuduin taas ison pöydän ääreen. Nyt oli majassa lämmintä, ja öljylamppu loi keltaisen hohteensa tummaan puuhun.

Vasta nyt huomasin, kuinka väsynyt olin. Luchs, joka oli päättänyt ateriansa, hyppäsi viereeni penkille ja katseli minua kauan ja tarkkaavasti. Sen silmät olivat ruskeanpunaiset ja lämpimät, hiukan tummemmat kuin karva. Iriksen ympärillä oleva valkoinen kiilsi kosteana ja sinertävänä. Äkkiä tunsin itseni hyvin iloiseksi siitä, että Luise oli lähettänyt koiran takaisin.

Panin tyhjän teekupin pois, kaadoin lämmintä vettä peltivatiin ja peseydyin, ja kun ei mitään muuta ollut enää tehtävissä, menin vuoteeseen.

Ikkunaluukut olin sulkenut ja oven teljennyt. Hetkisen kuluttua hypähti Luchs penkiltä, tuli viereeni ja nuuski kättäni. Sitten se meni ovelle, sieltä ikkunan luo ja takaisin vuoteeni viereen. Lohduttelin sitä ja lopulta, päästettyään huokauksen joka kajahti miltei inhimilliseltä, se käveli makuupaikkaansa uuninloukkoon.

Annoin lampun palaa vielä vähän aikaa, ja kun lopulta käänsin sen sammuksiin, huoneessa näytti minusta pikipimeältä. Aivan niin pimeää ei kuitenkaan ollut. Lieden hiiltynyt tuli loi heikon lepattavan hohteen lattiaan, ja hetken kuluttua saatoin havaita penkin ja pöydän ääriiviivat. Mietin, pitäisikö minun ottaa yksi Hugon unitableteista, mutta en voinut kuitenkaan tehdä päätöstä, koska pelkäsin että minulta sitten jäisi jotakin kuulematta. Sen jälkeen juolahti mieleeni, että kammottava seinä kenties yön hiljaisuudessa ja pimeydessä saattaisi hiljakseen lähestyä. Mutta minä olin aivan liian väsynyt pelätäkseni. Jalkojani särki vieläkin, ja makasin kauan oikosenaan selälläni ja olin liian väsynyt edes kääntääkseni päätäni. Kaiken tapahtuneen jälkeen minun varmaan täytyi valmistautua vaikeaan yöhön. Mutta kun olin tyytynyt tähän ajatukseen, olin jo nukuksissa.

En nähnyt unia ja heräsin levänneenä kello kuuden aikaan, kun linnut alkoivat laulaa. Heti tuli kaikki taas mieleeni, ja suljin peloissani silmäni ja koetin vaipua vielä kerran uneen. Se ei tietenkään onnistunut. Vaikka olin tuskin liikahtanutkaan, Luchs tiesi, että olin herännyt, ja tuli vuoteeni viereen tervehtiäkseen minua iloisella vikinällä. Nousin siis, aukaisin ikkunaluukut ja päästin Luchsins ulos. Oli hyvin kylmä, taivas oli vielä kalpeansininen ja pensaat kasteesta märät. Säteilevä päivä heräili.

Äkkiä minusta tuntui aivan mahdottomalta elää tätä säteilevää toukokuun päivää. Samalla tiesin, että minun täytyi elää ja ettei minulla ollut mitään pakotietä. Minun täytyi pysytellä aivan hiljaa ja kerta kaikkiaan kestää se. Eihän se ollut ensimmäinen

päivä elämässäni, joka minun täytyi elää tällä tavoin. Mitä vähemmän puolustautuisin, sitä siedettävämmältä se tuntuisi. Edellispäiväinen turtumus oli kokonaan hävinnyt päästäni; pystyin ajattelemaan selvästi, niin selvästi kuin yleensä pystyin; vain silloin kun ajatukseni lähestyivät seinää, oli kuin ne olisivat törmänneet viileätä, sileätä ja aivan voittamatonta estettä vasten. Oli parempi olla ajattelematta seinää.

Vedin aamutakin ylleni ja tohvelit jalkaani, menin kosteata tietä pitkin auton luo ja käynnistin radion. Hentoa, tyhjää surinaa; se kuulosti niin oudolta ja epäinhimilliseltä, että sammutin sen heti.

En enää uskonut, että kapine olisi ollut jollakin tavoin vialla. Aamun kylmässä kirkkaudessa minusta oli aivan mahdotonta uskoa sitä.

En muista enää, mitä tein sinä aamupäivänä. Tiedän vain vieläkin, että jonkin aikaa seisoin liikkumatta auton vieressä, kunnes pelästyin kosteutta joka alkoi tunkeutua ohuitten tohveleitteni läpi.

Ehkä seuraavat tunnit olivat niin vaikeita, että minun täytyi unohtaa ne; ehkä kulutin ne vain jonkinlaisessa huumauksillassa. En muista. Tulin tajuihini vasta kahden aikaan iltapäivällä, kun menin Luchsin kanssa rotkoon.

Ensimmäistä kertaa ei rotko tuntunut minusta viehättävän romanttiselta, vaan pelkästään kostealta ja synkältä. Keskellä kesääkin se on samanlainen, aurinko ei koskaan yllä sen pohjaan. Rajuilmojen jälkeen ryömivät siellä tulisalamanterit kivisistä piiloistaan esiin. Myöhemmin, kesällä, katselin niitä usein. Niitä oli paljon. Usein näin kymmenen tai viisitoista yhtenä iltapäivänä; kauniit, musta- ja punatäplikkäät otukset muistuttivat minusta oikeastaan enemmän tiettyjä kukkia, tiikerinliljoja ja varjoliiljoja, kuin yksinkertaisia harmaanvihreitä sisiliskosukulaisiaan. En ole koskaan koskettanut salamanteria, vaikka sisiliskoja otan käteen mielelläni.

Silloin, toukokuun toisena päivänä, en nähnyt niitä. Eihän ollut satanutkaan, enkä yleensä vielä tietänyt, että niitä oli. Kävelin

reippaasti päästäkseni pois kosteasta vihreästä hämärästä. Tällä kertaa olin varustautunut paremmin: vuoristokengillä, polvihousuilla ja lämpimällä ulkoilutakilla. Päälystakki oli ollut minulle edellisenä päivänä vaivaksi, merkittäväni rajaa olivat sen liepeet laahanneet ruohossa. Olin ottanut mukaani myös Hugon kaukoputken ja selkäreppussa oli voileipiä ja termospullollinen kaakaota.

Sitä paitsi minulla oli mukana pienen taskuveitseni (jota käytän lyijykynien teroittamiseen) ohella Hugon terävä kääntöveitsi. En voinut sitä käyttää, sillä oksien leikkaamiseen se oli aivan liian vaarallinen, sillä olisi voinut satuttaa kätänsä. Vaikka en voinutkaan myöntää sitä itselleni, pidin veistä suojanani. Se esine antoi minulle petollista turvallisuudentunnetta. Myöhemmin jätin sen usein majaan. Luchsin kuolemasta asti olen taas pitänyt sitä aina mukana. Tosin tiedän nyt aivan tarkasti, missä tarkoituksessa, enkä enää uskottele itselleni, että käytän sitä pähkinäpensaan oksien katkomiseen. Seinä oli tietysti edelleen merkityllä paikalla eikä ollut siirtynyt lähemmäksi metsästysmajaa, niin kuin illalla oli välähtänyt mieleeni. Ei se ollut liioin etäännytynyt, mutta sitä en ollutkaan odottanut. Puro oli taas yhtä korkealla kuin ennenkin, ilmeisesti sen oli ollut helppo kaivautua kuohkean kiven läpi. Pääsin sen yli hyppien kiveltä kivelle ja seurasin sitten leikkirajaani lehtikuusien luona olevalle tähystyspaikalle. Siellä taittelin uusia oksia ja aloin merkitä seinää eteenpäin.

Se oli vaivalloista puuhaa, pian oli selkäni kipeä monista kumarruksista. Mutta minut oli täysin lumonnut ajatus, että minun oli suoritettava tämä työ sikäli kuin se oli minulle mahdollista. Se rauhoitti minua ja toi järjestyksen häiveen suureen kammottavaan epäjärjestykseen, joka oli yllättänyt minut. Mitään tuon seinän tapaista ei yksinkertaisesti saanut olla olemassa. Se, että merkitsin sen vihreillä oksilla, oli ensimmäinen yritys osoittaa sille paikkansa, kun se nyt kerran oli olemassa.

Tieni vei kahden vuoriniityn, nuoren kuusitaimiston ja umpeenkasvaneen vadelma-aukion poikki. Aurinko paahtoi ja käteni vuosivat verta, okaat ja liuskakivet olivat repineet niitä.

Pieniä oksia saatoinkin tietysti käyttää vain niityllä, metsän aluskasvillisuudessa tarvitsin oikeita keppejä; paikoitellen merkitsin taskuveitselläni myös seinän lähellä kasvavia puita. Siihen kaiken meni paljon aikaa, ja pääsin vain hyvin hitaasti eteenpäin.

Vatukkoaukion korkeudella näin miltei koko laakson edessäni. Kaukoputkella erotin kaiken hyvin selvästi ja teräväpiirteisesti. Vaunumestarin talon edessä näin naisen istuvan liikkumatta auringossa. En nähnyt hänen kasvojaan, hänen päänsä oli painuksissa ja hän näytti nukkuvan. Hänen sylissään kyyrötti kissa, sekin nukkui. Katselin niin kauan, että silmäni kyynehtyivät ja kuvan muodot ja värit sumentuivat. Kynnyksellä poikittain makasi schäfer liikkumatta, pää käpälillä.

Jos tuo oli kuolemaa, se oli tullut hyvin nopeasti ja lempeästi, miltei rakastettavasti. Ehkä olisi ollut viisaampaa mennä Hugon ja Luisen kanssa kylään.

Lopulta irtaannuin rauhallisesta kuvasta ja pistelin edelleen oksiani. Seinä laskeutui nyt taas pieneen niittynotkelmaan jossa oli kaksikerroksinen maalaistalo; oikeastaan vain hyvin pieni tila, jollaisia usein näkee vuoristossa ja joita ei voi verratakaan alamaan maataloihin.

Seinä jakoi talon takana olevan pienen niityn kahtia ja oli leikannut omenapuusta kaksi oksaa pois. Ne eivät muuten näyttäneet leikatuilta, pikemminkin sulaneilta, jos voisi kuvitella sulanutta puuta.

Minä en koskenut niihin. Kaksi lehmää makasi niityllä seinän takana. Katselin niitä kauan. Niiden kupeet eivät nousseet eivätkä laskeneet. Nekin tuntuivat pikemmin nukkuvan kuin olevan kuolleita. Niiden punertavat sieraimet eivät olleet enää kosteat ja sileät vaan näyttivät sievästi maalatulta hienorakeiselta kiveltä.

Luchs käänsi päätään ja katsoi metsään. Se ei enää päästänyt kauheata ulvontaansa, se vain katsoi pois päin kuin olisi päättänyt olla huomaamatta mitään seinän toisella puolella olevaa. Vanhemmillani oli kerran koira, joka samalla tavalla kääntyi pois päin kaikista peleistä.

Mitä jää, kun kaikki katoaa?

Nainen on saapunut Alppien vuoristolaaksoon viettämään muutaman päivän metsästysmajalla. Eräänä aamuna hän havaitsee, että yön kuluessa ilmestynyt lasiseinä erottaa laakson muusta maailmasta. Seinän toisella puolen ihmiset ja eläimet ovat kuolleet, kivettyneet. Nainen on yksin maailmassa seuraan vain metsästyskoira, ja myöhemmin joukkoon liittyvät myös lehmä ja kissa.

Aluksi kuolema tuntuu ainoalta vaihtoehdolta. Mutta uteliaisuus ja elämänhalu ajavat naisen rakentamaan uutta arkea: viljelemään maata, metsästämään ja hoitamaan eläimiä. Pienoismaailma löytää rytmensä – kunnes pelko ja epätoivo alkavat hiipiä takaisin.

MARLEN HAUSHOFER (1920–1970) oli itävaltalainen kirjailija, joka tunnetaan erityisesti psykologisista romaaneistaan ja novelleistaan. Hänen tunnetuin teoksensa *Seinä* julkaistiin alkukielellä vuonna 1963, suomeksi 1964. Se on selviytymistarina, joka on noussut moderniksi klassikoksi ja feministisen kirjallisuuden merkkiteokseksi.

	 9 789510 525494	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-52549-4